

TGDF

MART 2022

KDV Kanunu ve Uygulamalarına Dair Öneri Raporu

TÜRKİYE GIDA VE İÇECEK SANAYİİ
DERNEKLERİ FEDERASYONU

www.tgdf.org.tr

TGDF

MART 2022

KDV Kanunu ve Uygulamalarına Dair Öneri Raporu

İÇİNDEKİLER

TGDF Hakkında	4
GİRİŞ	5
TARIM VE GIDA SEKTÖRÜNÜ İLGİLENDİREN SORUN ve ÖNERİLER	6
A. Tarımsal Üretim Maliyetlerinin Azaltılması ve Temel İhtiyaç Maddelerinde, Genel Olarak da Gıda Ürünlerindeki Fiyat Artışlarının Önlenmesi Bakımından Yapılması Gereken Değişiklikler	6
1. Gıda Sektörünün Enerji, Ambalaj ve Girdi Maliyetlerinde KDV Yüğü Azaltılmalıdır	6
2. ÖTV'ye Tabi Gıda Maddelerinde KDV Oranı %1 Olarak Uygulanmalıdır	6
3. Tarım Arazisi ve İşletmelerinin Kiralanması İşlemleri KDV'den İstisna Tutulmalıdır	7
4. Hizmet İşletmelerinde Temel Gıda Maddelerinin KDV Oranı %1 Olarak Uygulanmalıdır	8
5. Gıda ve İçecek Sanayisi için Kullanım Alanı Oldukça Geniş Olan Karbonat (sodyum bikarbonat) ve Limon Tuzu (sitrik asit) KDV oranı %18 yerine %1, Melas (pancar atığı) KDV oranı da %1 Olarak Uygulanmalıdır	9
6. Süt Soğutma Tanklarında KDV Oranı %8'e Düşürülmelidir	9
7. Sporcu Gıdalarında Yerli Üretim Aleyhine Olan Durum Düzeltmesinde Fayda Vardır	9
8. Hayvan Mamalarındaki KDV Oranı %1'e İndirilmelidir	10
B. Yem Maliyetlerinin Düşürülmesine Katkı Sağlayacak KDV Önlemleri	11
1. KDV Kanunun 13/1-ı Bendinin Parantez İçi Hükmü Yeniden Düzenlenerek, "Nişasta Atıklarının" Yemlerle Aynı Alt Başlıklarda Değerlendirilmesi Sağlanmalıdır	11
2. Bazı Yem ve Yem Hammaddelerinde de KDV İndirimi Yapılmalıdır	12
İKİNCİ BÖLÜM: TARIM VE GIDA SEKTÖRÜNÜN KDV İADESİ SORUNLARI ve ÖNERİLER	14
A. Gıda Sektöründe İndirimli Orandan Kaynaklanan Nakden KDV İadelerinin Cari Yıl İçerisinde (Aylık) Yapılmasına İmkan Sağlanmalıdır	14
B. Dahilde İşleme Rejimini Kullanan İşletmelerde KDV İade Sürecinde Yaşanan Sorunlar	14
1. KDV Kanununun Geçici 17. Maddesine Göre DİİB Kapsamında Yapılan Satışlara Dair KDV İadesi Kuralları, Mükellef Aleyhine Değiştirilmiştir	14
2. Dahilde İşleme Rejimi Kapsamında İhraç Edilecek Malların Üretiminde Eşdeğer Eşya Kullanımı Halinde KDV İadesinin Alınmasında, İade Talepleri DİİB'in Kapanması Şartına Bağlanmıştır	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BÜTÜN MÜKELLEFLERİ İLGİLENDİREN GENEL KDV SORUNLARI ve ÖNERİLER	16
A. Devreden KDV Yıllar İtibarıyla Sürekli Artmakta ve Bu Durum Firmalar Üzerinde Büyük Bir Finansman Yüğü Oluşturmaktadır	16
B. İmha Edilen Mallara İlişkin KDV Düzeltmesi Kuralları Ekonomik Gerçeklere Uygun Hale Getirilmelidir	17
C. Grup Şirketlerinin KDV Beyanlarını Konsolide Etme İmkânı Veren Grup Vergilemesi Uygulaması Getirilmelidir	18
D. İşletmelerin Aktifine Kayıtlı Binek Otomobilleri için Yüklenilen KDV İndirim Konusu Yapılabilir	19
E. Çözüm Bekleyen Uygulama Sorunları	19
1. KDV İadesi Alan İşletmelerde Özel Esasların Uygulamasına İlişkin Sorunlar Çözülmalıdır	19
2. İkinci Derece Alt Firma Kontrollerinin, Bunlar Üzerinde Hiçbir Etkisi ve Dahli Olamayan Dürüst Mükelleflerin KDV İadesini Engellemesine İzin Verilmemelidir	20
3. Cari Hesap Mahsuplaşma İşleminin Kabul Edilmemesi Sorunu Devam Etmektedir	20
4. Teminat Mektuplarının Çözüm Süreci Kolaylaştırılmalı ve Hızlandırılmalıdır	20
5. Ödeme Belgelerinin İbrası Taleplerinden Vazgeçilmelidir	20
6. Analiz Raporu Çalışmalarının Birden Fazla Defa Tekrarlanması Sorun Olmaktadır	21
SONUÇ	21

TGDF HAKKINDA

Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu (TGDF), gıda ve içecek sektöründe faaliyet gösteren 28 ayrı üye derneği ve bu derneklere üye 2000'in üzerinde gıda ve içecek işletmesiyle, Türkiye'nin en büyük sivil toplum örgütüdür.

Türk ekonomisinin önemli yapı taşlarından biri olan TGDF, üyelerinin yatırım, üretim, istihdam yapısı ile ülke ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. Zira, Türkiye için stratejik öneme sahip olan gıda ve içecek imalatı; sanayi alt sektörleri arasında üretim değeri, istihdama sağladığı katkı, ihracatı ve dış ticareti karşılama oranı ile Türkiye'nin önemli sektör gruplarından.

Özellikle, Türkiye'de gıda ve içecek işletmelerinde üretim artışı sağlamada ve kapasite kullanımını arttırmada, gelişmiş dünya ülkelerinde olduğu gibi tarımla etkin koordinasyonun sağlanması gerekir.

Yeterli altyapı ve hammadde ihtiyacının karşılanması ile beraber bu sanayi dalları dünya ölçeğinde Türkiye'yi önemli bir yere taşıyacaktır.

Ülkemizde gıda sanayi net dış ticaret fazlası veren bir sanayi dalı olarak dikkati çekmektedir. Bu bağlamda, sektörün dünya ekonomisinde yükselen tüketim eğilimlerine, kriz ve değişimlere, ülke içinde değişen arz ve talep koşullarına uyumu ve yeni gelişmelere karşı kısa ve uzun vadeli stratejilerinin varlığı, sektörün büyüme odaklı gelişimine katkı sağlamaktadır.

TGDF üyelerinin yarattığı ekonomik güç, bugün Türkiye'nin yükselen gücü olmuştur. Yeniliğe açık, araştırma ve geliştirmeye kaynak ayıran, istihdama doğrudan etki eden bir organizasyon gücüne sahip olmanın sorumluluğu içinde yarınlara güvenle bakmanın heyecanını ve mutluluğunu yaşamaktayız.

GİRİŞ

Katma Değer Vergisi, ülkemizde tarladan sofraya kadar uzanan gıda tedarik zinciri boyunca ciddi mali yüklere ve zaman zaman da haksız uygulamalara yol açabilen bir konu haline gelmiştir.

Son olarak Cumhurbaşkanlığı'nın 5189 sayılı kararıyla 14 Şubat 2022 tarihinde yürürlüğe giren Katma Değer Vergisi oranlarında yapılan değişiklikle temel gıda ürünlerinde %8 olan KDV oranı %1'e düşürülmüştür.

Bu gibi değişikliklerle gıda ve içecek sektörünün mevcut ve olası sorunlarının bir kısmı zaman içerisinde giderilmiş, ancak KDV indirimiyle birlikte üreticinin üzerinde kalan KDV yükündeki artış kaynaklı finansman sorunu başta olmak üzere, bu raporda belirttiğimiz hususlarda bir ilerleme sağlanamamıştır.

Sektör temsilcileri ve konunun uzmanları ile hazırladığımız bu raporla, Katma Değer Vergisi sisteminin sorunlarını maddeler halinde ortaya koymayı ve bu sorunların mevzuat değişikliği ve uygulama sürecinde dikkate alınması beklentisiyle çözüm önerilerimizi sunmayı amaçlıyoruz.

Birinci bölüm:

A. Tarımsal Üretim Maliyetlerinin Azaltılması ve Temel İhtiyaç Maddelerinde, Genel Olarak da Gıda Ürünlerindeki Fiyat Artışlarının Önlenmesi Bakımından Yapılması Gereken Değişiklikler

Tarım ve Gıda Sektörünü İlgilendiren Sorun ve Öneriler

1- Gıda Sektörünün Enerji, Ambalaj ve Girdi Maliyetlerinde KDV Yükü Azaltılmalıdır

Bilindiği üzere indirimli orana tabi mal ve hizmet satışı yapılan sektörlerde, maliyet kalemleri üzerinden yüklenilen katma değer vergisinin tamamen indirim mekanizması yoluyla giderilebilmesi, ancak yüksek katma değer oluşturulması halinde mümkündür. Gıda maddelerinde maliyet yapısının sonucu olarak, maliyetin yarıdan fazla kısmı ambalaj ve nakliye giderlerinden oluşmaktadır. Örneğin ambalajlı su üretiminde bu oran %80-90 seviyelerindedir. Bu maliyet yapısı nedeniyle de, %18'lik katma değer vergisi oranına tabi enerji, ambalaj ve nakliye giderleri gıda üretiminde kullanılan birçok katkı maddesi gibi üretim bileşenleri üzerinden yüklenilen KDV'nin tamamı indirim mekanizması yoluyla giderilememektedir.

Söz konusu maliyet kompozisyonundaki farklılık, enerji, ambalaj malzemesi ve nakliye giderleri ve diğer yüklenimlerden kaynaklanan KDV yükünün, gıda maddeleri üretiminde diğer sektörlerle kıyasla oldukça yüksek olduğuna işaret etmekte, bu husus gıda maddeleri üreticilerinin devreden KDV kaynaklı finansman yükünü arttırmaktadır.

Bu kapsamda gıda maddeleri üretiminin maliyet yapısından kaynaklı sorunlara çözüm sağlamak bakımından, Katma Değer Vergisi Kanununda; faaliyetleri gıda maddeleri üretimi olan mükelleflere yapılacak her nevi ambalaj, üretimde kullanılan katkı maddeleri, enerji teslimleri ile bu mamullerin üretim ve satışına yönelik olarak sağlanan nakliye hizmetlerini tam istisna kapsamına alan bir düzenleme yapılması, gıda fiyatlarındaki etkin ve kalıcı fiyat düşüşlerini beraberinde getirecektir.

2- ÖTV'ye Tabi Gıda Maddelerinde KDV Oranı %1 Olarak Uygulanmalıdır

12 Şubat 2022 tarih ve 5189 sayılı Karar ile KDV'ye tabi teslimlerde "perakende-toptan teslim" ayrımının kaldırılması, oldukça isabetli olmuştur.

Ancak gıda maddelerinin tabi olacağı KDV oranının belirlenmesinde bu defa daha da karmaşık bir ayrım ölçüsü

olarak "ÖTV'ye tabi gıda maddeleri- ÖTV'ye tabi olmayan gıda maddeleri" ayrımının getirilmesi, hem tüketici tercihleri bakımından haksız sonuçlara, hem de gereksiz bir oran karmaşasına neden olacaktır.

Öncelikle, bu yeni ayrımın öncelikli hedefi olan ve oran farklılaşmasından en fazla etkilenen olan gıda ürünleri, sofralık tüketimin de temel ihtiyaç listesinde ilk sırayı alan meyve suyu, aromalı maden suları, gazozlar ve kolalı içecekler olmaktadır. Bu gıda ürünleri KDV oran indirimi dışında bırakıldığından, bu ürünlerde yakın zamanda herhangi bir fiyat düşüşü beklenemeyecek; esasen ileride değineceğimiz üzere girdi fiyatlarındaki artış ve ambalaj-nakliye-enerji gibi temel girdilerde herhangi bir KDV oran indirimi sağlanmaması sebebiyle, enflasyon üzerindeki baskı devam edecektir.

Diğer yandan, ÖTV'ye tabi ürünlerin aslında lüks tüketim ürünleri olduğu yanılıgısına kapılmamak lazımdır. Bilhassa ÖTV Kanununa ekli III.A sayılı listenin ilk sıralarında yer alan meşrubat türü içecekler halkımızın on yıllardır tüketim kültürü içinde yer edinmiş gündelik içeceklerdir. ÖTV'ye tabi tutulan ve lüks sayılabilecek gıda maddeleri, olsa olsa ÖTV Kanununa ekli IV sayılı listede yer alan "havyar" ve türevi ürünler olabilir. Bu ayrım yapılmak isteniyorsa, en azından ÖTV'ye tabi tüm gıda ürünleri değil, sadece ÖTV Kanununa ekli IV sayılı listede yer alan ürünler % 1 KDV uygulamasının dışında tutulabilir. Aynı Kanuna ekli III.A sayılı listede yer alan meşrubatlar ise, mutlaka %1 KDV uygulanan gıda ürünleri ile aynı KDV oranına tabi tutulmalıdır.

Ek olarak, burada işaret edilen zorluk yaratan KDV oran ayrımı, dolaylı olarak, aslında kaldırıldığı düşünülen "toptan-perakende teslim" ayrımını da yeniden diriltmektedir. Zira, ÖTV Kanuna ekli, II.A sayılı listede yer alan meşrubatların bir kısmı yönünden "perakende teslim ve/veya ambalajsız teslim" durumunda aynı ürünler ÖTV kapsamından çıkmakta ve buna bağlı olarak da KDV oranları mevcut düzenlemeye göre %8 yerine %1'e düşmektedir. Buradaki karmaşık oran tespit çabasının vergilemede sadelik ilkesinden uzaklaşılmasına sebebiyet verdiği fark edilmelidir.

Son olarak, ÖTV Kanununa ekli III.A sayılı listede yer alan meşrubat ürünlerinin %1 KDV kapsamına alınmasının

ÖTV tahsilatına olumsuz bir etkisinin olmayacağını da hatırlatmak isteriz. ÖTV Kanununa ekli III. A sayılı listeye dahil olan mallardan Temel Gıda Maddesi listesinde de yer alan, sofralık tüketimde bile yaygın olarak talep edilen ürünler için (meyve suları, aromalı kaynak suları, kolalı içecek, gazoz) KDV oranı %1'e indirildiğinde, bu KDV oran indiriminin ÖTV gelirini azaltıcı bir etkisi olmaz; çünkü yasal olarak ÖTV matrahı KDV oranından etkilenmez; mevzuat bunun tam tersini emretmekte ve ÖTV'nin KDV matrahına ekleneceğini belirtmektedir. Sonuç olarak, KDV oran indiriminin ÖTV'nin III.A sayılı listesinde yer alan meşrubat türü gıda ürünlerinde geçerli olmasının ÖTV hasılatına hiçbir olumsuz etkisi yoktur. Dolayısıyla bu başlıkta bahsi geçin ürünlerin temel gıda maddesiyle aynı kategoride değerlendirilerek KDV oranının %1 olarak uygulanması gerekmektedir.

3- Tarım Arazisi ve İşletmelerinin Kiralınması İşlemleri KDV'den İstisna Tutulmalıdır

Tarım ürünlerinde ve genel olarak gıda mallarında gözlenen fiyat artışları, hem tüketici tarafından dolaysız biçimde ani hissedilmekte, hem de enflasyon sepeti içindeki ağırlığı nedeniyle genel enflasyon oranı üzerinde yukarı yönlü önemli bir etki yaratmaktadır. Bu nedenle, tarımsal ürün üreticilerinin, özellikle de büyük ölçekte üretim yapan üreticilerin maliyetlerini yukarı çeken vergi yüklerinin ayıklanmasına önem verilmelidir.

Bu bakımdan, çok geniş tarım arazilerinin kiralınması yoluyla büyük ölçekte tarımsal üretim gerçekleştirebilen, bu yönüyle ciddi bir istihdam yaratan ve arz güvenliğini ve derinliğini garanti eden üreticilerin söz konusu arazi veya işletme kiralama ile nedeniyle ödedikleri %18 oranındaki KDV'nin yüksekliği çok açık bir örnek olarak belirtilebilmektedir.

KDV mevzuatı kural olarak iktisadi işletmelere dahil olmayan taşınmaz kiralama ile vergiden istisna tutmaktadır. Bu anlaşılabilir bir işleyiştir; zira taşınmazın kendisine bir ek değer katarak ticarileştirmek söz konusu olmadığı gibi, bir işletmeye de dahil edilmediğinden, kiraya veren bakımından katma değer yaratan bir uğraşın girdisi

de değildir. Buna göre, bir iktisadi işletmenin unsuru olmayan tarım arazilerinin maliklerinden kiralanarak burada büyük ölçekli tarım yapılmasında, üreticinin tarım arazisi kiralamasına bağlı bir KDV finansman yükü olmayacaktır.

Buna karşılık, tarımda verimli ölçek ekonomilerine ulaşmaya imkan verecek derecede büyük araziler genellikle özel mülkiyette olmayıp kamuya, Hazine'ye ait olmaktadır. Bu durumda, arazi kiralamalarının kamu kurumlarından yapılması üreticiyi iki noktada Katma Değer Vergisi Kanununun işleyişine uygun düşmeyecek gereksiz vergi yükü ile karşı karşıya getirmektedir. İlk olarak, tarım arazisini kiraya veren kamu kurumunun bir "kamu işletmesi" mahiyeti olmadığına bu kiralama işlemi KDV uygulanmadan yapılabilecekken, tarım arazisinin genelde tarımsal üretimin geliştirilmesi ve ıslahı gibi amaçlarla kurulmuş olan kamu iktisadi işletmesinden kiralanması, nihai ürünün büyük ölçüde düşük oranda KDV'ye tabi olduğu gıda-tarım sektöründe, üreticinin gereksiz biçimde %18 gibi çok yüksek, parasal olarak da ciddi tutarlara ulaşan vergi yüklerinin finansmanı sorunuyla karşılaşmasına yol açmaktadır.

Geniş tarım arazilerinin verimli ölçek büyüklüğü sağlayacak üreticiler tarafından "iktisadi niteliği olmayan" kamu kurumlarından kiralanması durumunda ise, bu defa kanun yorumu arazi kiralaması yerine bir "tarım işletmesinin işletme hakkının devri" kurgusu üzerinden ilerletilerek, yine yukarıda belirtilen %18 oranlı ciddi KDV yükleri altına girilmesi sonucuna yol açılmaktadır.

Gözden kaçırılmaması gereken husus, büyük tarımsal arazilerin işlenerek üretime dahil edilmesinin bilhassa tarımsal kökenli ürünlerde ve gıda ürünlerinde arz güvenliği ve derinliğini, istihdamı ve erişebilir seviyede fiyatlamayı sağlayan, bu yönüyle de teşvik edilmesi gereken önemli bir hedef olması gerektiğidir. Genel anlamda kendisi zaten çoğaltılamayan taşınmazların KDV'den istisna edilmek istenmesinin fiziki ve iktisadi sebepleri vardır. Tarımsal üretim söz konusu olduğunda, çıktısı düşük oranda vergilenen bu üretimin yüksek oranda vergilenen girdilerle muhatap edilmesinin, normalde kendi içinde zorunlu bir iade ve telafi mekanizması içeren yayılı bir işlem vergisi bakımından büyük resimde anlamlı bir yeri olmaz.

Daha ileride değineceğimiz "devreden KDV" sorunuyla da beraber düşünüldüğünde, ölçek ekonomileri bakımından özellikle desteklenmesi gereken büyük arazi ve tarım işletmesi kiralamalarında yüksek bir KDV oranı isabetli bir tercih değildir.

Bu itibarla, gerek tarım arazilerinin gerekse tarım işletmesi mahiyetindeki tarımsal üretim sahalarının kamu kurum ve kuruluşlarından kiralanması işlemleri KDV'den istisna tutulmalıdır. Bu istisnada tarım arazisini veya tarım işletmesi sahasını kiraya veren kamu kurumunun yüklediği bir girdi KDV yükü de olmayacağından, talep edilen KDV istisnasının bir alt aşamada soruna sebep olma potansiyeli de bulunmamaktadır. Dolayısıyla, tarımsal üretimin desteklenmesi bakımından bu kiralama istisnasının, uygulanması çok kolay ve hemen hiçbir komplikasyonu olmayan hızlı ve basit bir tedbir olduğu değerlendirilmektedir.

4- Hizmet İşletmelerinde Temel Gıda Maddelerinin KDV Oranı %1 Olarak Uygulanmalıdır

Vergi İdaresi, KDV oranlarının belirlendiği 2007/13033 sayılı Kararnamedeki (II) sayılı listenin 24. sırasında sayılan kahvehane, kır kahvesi, çay bahçesi, çay ocağı, kiraathane, kafeterya, pastane, ayakta yemek yenilen yerler, yemeği pakette satan veya diğer şekillerde yemek hizmeti sunan yerler, lokanta, içkili lokanta, kebabçı ve benzeri yerlerin hizmet işletmesi olduğu, bu yerlerde gıda maddesi teslimi değil, servis yapılmak suretiyle yeme-içme hizmeti verildiği, KDV oran indiriminin gıda teslimleri için geçerli bulunduğu, bu nedenle buralarda verilen hizmetlerde (peynir, zeytin gibi kahvaltılık, meyve ve sebze ikramları, yemeğin yanında su, ayran, süt, dondurma gibi gıda maddeleri verilse dahi) % 8 KDV uygulanması gerektiği görüşündedir.

Örneğin, fırın işletmelerinin büyük bir kısmının içinde müşterilerin oturarak servis hizmeti alıp yeme içme hizmetinden faydalandığı kafeler bulunmaktadır. Mevcut uygulamalara göre, bu fırına gelerek hiç oturmadan ekmek, pasta, börek vb. ürün alan müşterilere yapılan satışlar % 1, oturarak yeme içme faaliyetinde bulunanlara yapılan satışlar ise % 8 KDV'ye tabi tutulacaktır.

Hizmet işletmelerindeki bu durum, uygulama zorluğuyla birlikte temel gıda maddelerinde ikili bir vergilendirme durumunu ortaya çıkarmaktadır.

Uygulamadaki karmaşık yapı ve bu tür ikili vergileme örneklerinin yol açtığı haksız rekabetin ortadan kaldırılması için, oturarak veya paket servisle yeme içme hizmeti veren yerlerde de ayırım yapılmaksızın KDV oranının %1 e indirilmesi uygun olacaktır.

Gıda ve İçecek Sanayii içinde ev dışı tüketim sektörünün her geçen gün büyüdüğü ve önem kazandığı aşikardır. Ayrıca pandemi döneminde kapalı olmaları nedeniyle önemli sıkıntılar yaşadığı da aşikardır. Bugüne kadar Vergi İdaresinin benzer konularla ilgili yaklaşımını anlamakla beraber, yaşadığımız dönemin özelliğini de değerlendirerek KDV indirimin sektöre önemli fayda sağlayacağını düşünüyoruz.

5- Gıda ve İçecek Sanayisi için Kullanım Alanı Oldukça Geniş Olan Karbonat (sodyum bikarbonat) ve Limon Tuzu (sitrik asit) KDV oranı %18 yerine %1, Melas (pancar atığı) KDV oranı da %1 Olarak Uygulanmalıdır

Bilindiği gibi Karbonat (sodyum bikarbonat) ve Limon Tuzu (sitrik asit) 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) eki I ve II sayılı listede yer almamakta ve bu nedenle alış ve satışlarda %18 KDV oranı uygulanmaktadır.

2836.30.00.00 GTİP No'lu beyaz toz görünümündeki Karbonat (sodyum bikarbonat) birçok gıda ve içecek sanayi ürününde kullanıldığı gibi, evde üretilen birçok üründe, içeceklerde ve tüm hamur işlerinde de tüketilmektedir.

2918.14.00.00 GTİP No'lu Limon Tuzu (sitrik asit) hem evde, hem endüstriyel üretimde; reçel, turşu, zeytin, şekerleme alanlarında, gıda konservelerinde ağırlıklı olarak tüketilmektedir.

Her ne kadar bu iki ürün gıda ve içecek sektörleri dışında kullanım alanlarına sahip olsalar da, gıda ve içecek sanayinde kullanımları her geçen gün artmaktadır. Ayrıca, bu iki ürün özellikle perakende sektöründe gıda reyonlarında satışa sunulmaktadır.

Yukarıdaki değerlendirmeler çerçevesinde birçok temel gıda ve içecek ürününün hazırlanmasında kullanılan Karbonat ve Limon Tuzuna, gıda ürünlerindeki fiyat artışlarının yoğun şekilde yaşandığı bu dönemde, uygulanan KDV oranının %18 'den %1'e indirilmesi tavsiye ve talep edilmektedir.

Keza melas (pancar atığı) da gıda sektöründe ve bilhassa temel ihtiyaç maddesi olduğu için maya sektöründe, çok önemli bir girdidir. Bu teslimlere ilişkin KDV oranı da %1 olarak uygulanmalıdır.

6- Süt Soğutma Tanklarında KDV Oranı %8'e Düşürülmelidir

Türkiye'de %60-70 oranında çiftçi veya bireysel bazlı süt üretiminin yapılması, dolayısıyla kurumsal bir yapıdan uzak olunması süt soğutma tankı satışlarında faturasız işlemlerin olmasına yol açmaktadır.

Bunun yanında bu tarz satışlar ürünlerin garantilerini devre dışı bırakmakta ve bundan doğan problemlerde de çiftçi yasal hakkını kullanamamaktadır. Çiftlik ekipmanlarının tamamının KDV oranının %8 olmasından dolayı muhafaza ve süt soğutma tanklarının KDV oranının da %18'den %8'e çekilmesi, bireysel çiftçiye kayıt altına alacak ve desteklerden yararlanmasını sağlayacaktır.

7- Sporcu Gıdalarında Yerli Üretim Aleyhine Olan Durum Düzeltilmesinde Fayda Vardır

Bir başka perspektiften bakıldığında, gıda ürünlerindeki KDV oranı yüklerinin azaltılması, ithalatla rekabet eden yerli üreticilerin hayatta kalması ve gelişmesi için de uygun iklim hazırlayabilecektir. Bilindiği üzere Türkiye'de sporcu gıdaları sektörü, önce ithalat yoluyla başlamıştır. Ancak 2003 yılından itibaren sporcu gıdalarının yerli üretimine başlanmış ve her yıl %10-15 oranında büyüme sağlanmıştır. Buna bağlı olarak istihdam sayısını arttıran sektör, ihracat yapma yolunda da önemli bir adım atmıştır.

Sporcu gıdaları sadece sporcuların değil aynı zamanda spor yapmayan veya özel beslenme ihtiyaçları olan kişilerin de kullanabileceği ürünlerdir. Ancak bu ürünlerin üretiminde birçok hammadde

Türkiye’de üretilmediği için ithalat yoluyla temin edilmektedir. Bu hammaddeler içinde en önemlisi, 3502.20.91.00.00 GTİP’le anılan peynir altı suyu protein konsantresi ve protein oranı %80’den büyük olan izolattır. Bu ürün Türkiye’de üretilmemekte ve %18 KDV oranı ile ithal edilmektedir.

Peynir altı suyu protein konsantresi/izolatı içeren aynı kategorideki ürünler, hazır ambalajlı son mamul olarak ithal edildiğinde KDV %8 olarak tahsil edilmektedir. Bu ürünlerin GTİP’i 2106.90.92.00.00, 2106.10.80.00.19, 1806.20.95.00.00’dır. Bu durumda, son mamul sporcu gıdası ürününü yerli üretici ürettiğinde, aynı ürünü %8 KDV ile ithal eden yabancı ürünle rekabet etmesi gerekecektir. Oysa yerli üreticinin imalat için hammadde olarak ithal edeceği peynir altı suyu protein konsantresi için ödeyeceği KDV %18 olduğundan, üretici maliyet baskısı altında kalmakta ve hazır son ürün ithalatıyla rekabet şansını yitirmektedir. Bu çerçevede yerli üreticinin rekabet gücü kazanması bakımından ülkemizde üretimi yapılmayan ve sadece sporcu gıdalarında kullanılmak üzere ithal edilen 3502.20.91.00.00 GTİP numaralı hammadde peynir altı suyu protein konsantresi/izolatı için uygulanan KDV’nin %8’e indirilmesi talep edilmektedir.

8- Hayvan Mamalarındaki KDV Oranı %1’e İndirilmelidir

Evcil hayvanların ve hayvanseverlerce beslenen tüm sokak hayvanlarının beslenme ihtiyacını gideren temel gıda ürünlerindeki KDV oranının düşürülmesi yönündeki talepleri son derece haklı buluyoruz. Evcil hayvan sahipleri ile genel olarak sokak hayvanlarına bakanlar da dahil tüm hayvanseverlerin kamuoyunun gündemine taşıdığı ve ürünlerde uygulanan KDV oranının %1’e indirilmesi yönündeki görüşlerini destekliyoruz. Diğer hayvan yemlerinden ayırmak için “evcil hayvan mamaları” ifadesini kullanmakla beraber, burada dile getirdiğimiz hususların hayırseverlerin ve çeşitli kuruluşların beslenmesini üstlendikleri sokak hayvanlarını da içerdiğini özellikle vurgulamak isteriz.

İktisadi olarak bakıldığında, hayvan maması üreten firmaların ve bu sektörün her yönden gelişimini

desteklemek gerektiği hususunda genel bir fikir birliği içinde olmak kolaydır. Ancak bu gelişim, hayvan sahiplerinin ve bakımını üstlenenlerin taleplerine ve hayvanların ihtiyaçlarına doğru yanıt verebilmek ile mümkündür. Son dönemde ise bu sektör kritik bir sürece girmiştir. İçinde bulunduğumuz ekonomik koşullar nedeniyle, ithal edilerek tüketiciyle buluşturulan hayvan mamalarının fiyatlarında artış yaşanmıştır.

Uygulanan KDV oranı da bu hayvanların temel ihtiyacı olan mamalara erişimi zorlaştırmaktadır. Yaygın görüşün aksine mama bir lüks değil, biz insanların bakımı altındaki ya da merhametine terk edilmiş hayvanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için gereken temel gıdadır ve diğer gıdalar gibi çok daha erişilebilir olmalıdır.

Bu erişilebilirliğin sağlanması için sektörün, ekonomik yükü hafifletici uygulamalarla desteklenmeye ihtiyacı vardır. Hem evcil hayvanlar ve sokak hayvanları için fayda yaratacak hem de sektörde yer alan aktörlerin faaliyetlerini sürdürmesinde kolaylık sağlayacak bu uygulamalar, sektörün geleceğinde kilit öneme sahiptir. Bununla birlikte KDV indirimi uygulamasının hayata geçirilmesi ile tüm sektör oyuncularının ürün satışlarından elde edecekleri gelirler, yasal ödemeler çerçevesinde Türkiye’nin ekonomik kazancına dönüştürebilecektir.

Bu kapsamda, hem evcil hayvanların sağlıklı bir yaşam sürmesine hem de sektörün büyümesine olumlu katkı sağlayabileceğine inanarak evcil hayvan mamalarında uygulanan KDV oranında, diğer temel gıdalarda olduğu gibi indirim yapılması yararlı olacaktır.

1- KDV Kanunun 13/1-ı Bendinin Parantez İçi Hükmü Yeniden Düzenlenerek, “Nişasta Atıklarının” Yemlerle Aynı Alt Başlıklarda Değerlendirilmesi Sağlanmalıdır

KDV Kanunu 13/1-ı bendinin parantez içi hükmünün aşağıdaki şekilde değiştirilmesi ile Tarım ve Orman Bakanlığının Yem Hammadde Kataloğunda yer alan “mısır kepeği, mısır glütenu, mısır glüten yemi” olarak tanımı yapılan yem hammaddelerinin de istisna hükmünden faydalandırılması gerekmektedir. Önerinin gerekçesi, eklenmesi istenen ürünlerin de anılan bentte sayılan ürünlerle aynı mahiyette olması sebebiyle, istisna bakımından “verginin nötrlüğü” ilkesinin sağlanması ve üretici-tüketici tercihlerinin vergi yüzünden makul bir sebep olmadığı halde haksız biçimde farklılaşmasının önlenmesidir.

İlgili kanun maddesi, önerilen değişiklik sonrasında aşağıdaki gibi olacaktır:

Madde 13-1 ...

1) Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tescil edilen gübreler ve gübre üreticilerine bu ürünlerin içeriğinde bulunan hammaddelerin teslimi ile küspe (Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 2303.10 tarife pozisyon numarasında sınıflandırılan mısır kepeği, mısır glutenu, mısır gluten yemi dahil; yem sanayisinde kullanılmayan nişastacılık artıkları ve benzeri artıklar ile 2303.30.00.00 gümrük tarife istatistik pozisyon numarasında sınıflandırılan biracılık ve damıtık içki sanayinin posa ve artıkları hariç), tam yağlı soya (fullfat), kepek, razmol, balık unu, et unu, kemik unu, kan unu, tapyoka (manyok), sorgum ve her türlü fenni karma yemler (kedi-köpek mamaları hariç), saman, yem şalgamı, hayvan pancarı, kök yemler, kuru ot, yonca, fiğ, korunga, hasıl ve slajlık mısır, üçgül, yemlik lahana, yem bezelyesi ve benzeri hayvan yemleri (yeşil ve kuru kaba yemler ve bunların pellet şeklinde veya mevsimsel ihtiyaçlara göre bir bağlayıcı kullanılarak veya kullanılmadan işlem görmüş olanları dahil) teslimi,

Aynı çerçevede, yem maliyetlerinin düşürülmesine katkı sağlayacak şekilde KDV istisnası getirilmesi için değerlendirilebileceğini düşündüğümüz bir diğer önerimiz

B. Yem Maliyetlerinin Düşürülmesine Katkı Sağlayacak KDV Önlemleri

de, yukarıda metni verilen 13. Maddenin birinci fıkrasının (I) bendinde kanun koyucunun gübreler için getirdiği hükmün aynısını yemler için de getirmek suretiyle, Tarım ve Orman Bakanlığı onayında ve teknik takibinde olan yem ve girdilerinin istisna hükmüne derç edilmesidir. Bu tür bir tedvin tarzı, yem ve yem hammaddelerinin neler olduğunun ve hangi oranda vergileneceğinin tespitinde yaşanan bazı güçlükleri de ortadan kaldırmış olacaktır. Zira yem ve yem hammaddelerinin tadadı olarak sayılması yöntemi, önemli girdilerin unutulmasına, göz ardı edilmesine veya yanlış uygulamalara meydan verebilmektedir.

2- Bazı Yem ve Yem Hammaddelerinde de KDV İndirimi Yapılmalıdır

Hayvancılık faaliyetlerinde maliyetlerin düşürülmesine ciddi katkı sağlayacak olan yem üretimini desteklemek bakımından, ham soya yağı, kurutulmuş damıtık tahıl ve çözünür maddeler (DDGS) ve tritikale ürünlerindeki KDV oranının indirilmesi sağlanmalıdır.

Tritikale bitkisi, buğday ve çavdar melezinden ıslah çalışmaları sonucu fakir tarım alanlarında verimi artırmak amacıyla geliştirilmiştir. DDGS ise, yüksek enerji, protein ve fosfor içeriği ile geleneksel olarak kullanılan mısır, soya küspesi, ay çekirdeği küspesi ve fosfor içeren maddeleri hayvan yemlerinde ikame edebilecek özellikte değerli bir hammadde olup, etanol üretimi sırasında ortaklaşa üretilen endüstriyel (insan tüketimine uygun olmayan ancak hayvan yeminde değerli enerji ve temel besin sağlayan çeşitli tarım ve gıda endüstrilerinden elde edilen yan ürün) bir yem hammaddesidir. Gerek tritikalenin, gerekse Mısır DDGS, buğday DDGS, arpa DDGS, pirinç DDGS gibi üretiminde kullanılan tahıla göre adlandırılan DDGS'nin tabi olacağı KDV oranının, yem üretim kapasite ve maliyetlerini destekleyecek şekilde ayarlanması ve bu ürünlerin üretim ya da ithalat politikalarının vergi araçlarıyla

yönlendirilmesi konusunda Tarım ve Orman Bakanlığı ile de iş birliği halinde hareket edilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu çerçevede, karma yem sektöründe kullanılan Kurutulmuş Damıtık Tahıl ve Çözünür Maddeler (DDGS) (GTİP 2303.30.00.00.00) yem hammaddesi ile tritikale (buğday ve çavdar melezi GTİP 1008.60.00.00.19) KDV oranlarının %1'e indirilmesi önerilmektedir.

Alternatif ve daha güçlü bir destek unsuru olarak da, DDGS ve tritikale teslimlerinde oran indirimleri yerine, bu ürünlerin doğrudan KDV Kanunu'nun 13/1-ı bendine eklenerek KDV'den istisna tutulması da değerlendirilmelidir.

KDV mevzuatımızda yem üretimi maliyetlerinin KDV'ye karşı duyarlılığı daha önce de fark edilmiş ve bu vergi yükünün hafifletilmesi amacıyla bazı adımlar atılmıştır. 01.01.2016 tarihi itibarıyla karma yemlerde ve bazı yem hammaddelerinde KDV %8'den %1'e indirilmiş, 10.02.2016 tarihi itibarıyla da sıfırlanmıştır.

Karma yem sektöründe kullanılan DDGS, nişastacılık yan sanayi ürünleri, hububat sanayi yan ürünleri, gıda sanayi yan ürünleri gibi bazı önemli yem hammaddelerinin KDV oranının %18 veya %8'lerde kalması, KDV'siz karma yem satmaya başlayan yem sektöründe KDV alacağı birikmesine neden olmuş, KDV mahsuplaşması ise finansal yükü gidermeye yetmemiştir.

Bu sebeple, yukarıda ifade edilen DDGS ve tritikale ürünlerinde vergi oranının %1'e düşürülmesi önemlidir. Bu iki üründe olduğu gibi, karma yemlerde yoğun olarak kullanılan ancak KDV'si indirilmeyen aşağıdaki ürünlerin de KDV'sinin %1'e indirilmesi yem üreticilerinin finansman yüklerini ciddi biçimde hafifletecektir:

GTİP	YEM	Geçerli Oran	Önerilen Oran
GTİP 1207	Diğer Yağlı Tohumlar	18	1
GTİP 230310	Niştastacılık Artıkları ve Benzeri Artıklar	18	1
GTİP 2303.30.00.00.00	Biracılık ve Damıtık İçki Sanayi Posa ve Artıkları	18	1

Tablo 1: KDV oranı %1'e indirilmesi talep edilen ürünler

Yem üretimiyle ilgili girdiler için son olarak şu hususu da eklemek istiyoruz. Hazine ve Maliye Bakanlığımız tarafından düzenlenen 19.04.2021 tarihli ve 353013 sayılı özelge ile "2007/13033 sayılı BKK eki listelerde yer almayan "genetiği değiştirilmiş soyadan üretilmiş ham soya yağları"nın, genel oranda (%18) KDV'ye tabi tutulması gerekmektedir" yönünde görüş bildirilmiştir. Ancak bu özelge, yaklaşık 20 yıldır ham soya yağlarının yem sanayine satışlarına uygulanmakta olan %8 oranındaki KDV'yi önemli oranda artıracak, soya yağı

ihtiva eden yemleri girdi olarak kullanan beyaz et, kırmızı et, süt ve yumurta gibi gıda sektörünün önemli bileşenlerini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu durum, mücadelesini verdiğimiz gıda enflasyonunun artışı tetikleyecektir. Her türlü bitkisel yağ tedariğinin zorlaştığı bu dönemde ham soya yağının KDV oranının GDO veya GDO olmayan soyadan elde edilip edilmediğine bakılmaksızın %8 olarak uygulanmaya devam etmesi gerekmektedir.

İkinci bölüm:

A. Gıda Sektöründe İndirimli Orandan Kaynaklanan Nakden KDV İadelerinin Cari Yıl İçerisinde (Aylık) Yapılmasına İmkan Sağlanmalıdır

Tarım ve Gıda Sektörünün KDV İadesi Sorunları ve Öneriler

KDV mevzuatımıza göre bugün için indirimli orandan kaynaklanan iadeler bakımından yıl içerisinde nakden iade imkanı yalnızca indirimli orana tabi konut teslimleri ile 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki (II) sayılı listenin (B) bölümünün 28, 29 ve 31'inci sırası kapsamındaki malların teslimlerinden doğan KDV iadelerinde mümkündür.

Gıda ve ambalajlı su sektörünün üretim, lojistik, ambalaj vs. süreçlerindeki KDV yüklenimlerinin tamamına yakınında KDV oranının %18 olduğu düşünülüyorsa, gıda sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin Devlete intikal ettirmek üzere ödedikleri ve indirimli oran nedeniyle de satışlarından tahsil edemedikleri KDV tutarlarının finansman yükü, en iyi ihtimalle yaklaşık 1,5 yıl boyunca taşınmaktadır. Çoğu örnekte ise, devreden KDV sorunu nedeniyle bu süre adeta işletmenin faaliyet ömrüne yayılmaktadır.

KDV gibi, normalde indirim ve iade mekanizması sayesinde nihai kullanıcıya gelene kadar gerçekleşen yayılı işlem aşamalarında hiçbir vergi yükü bırakmamak üzere tasarlanmış bir verginin bize özgü devir kuralları ve kısıtlı iade şartı altında işletmeler üzerinde neden olduğu yıkıcı vergi maliyetinin bir nebze azaltılabilmesi için, en azından temel ihtiyaçlarla ilgili gıda sektöründe de yukarıda bahsedilen yıl içinde nakden iade imkanı sağlanmalıdır. Ayrıca indirimli orana tabi işlemlerden kaynaklı KDV iadelerinde iade alt sınırının kaldırılması da mükellefler üzerindeki KDV yükünü azaltacaktır.

1- KDV Kanununun Geçici 17. Maddesine Göre DİİB Kapsamında Yapılan Satışlara Dair KDV İadesi Kuralları, Mükellef Aleyhine Değiştirilmiştir

i) KDV Genel Tebliğinin Dahilde İşleme ve Geçici Kabul Rejimleri Kapsamında İhraç Edilecek Malların Üretiminde Kullanılan Girdilerin Temininde Tecil-Terkin Uygulaması başlığını taşıyan II-A.9.1 bölümünün son paragrafında, mükellefin iadesini talep edeceği KDV tutarının “ihraç kaydıyla teslim bedeli ile bu malların üretimi için yurtiçi ve yurtdışından KDV ödemeksizin temin ettiği malların bedeli arasındaki farka genel vergi oranı uygulanmak suretiyle bulunacak tutarı aşamayacağı” şeklinde bir değişikliğe gidilmiştir.

Oysa aynı düzenlemenin değişmeden önceki haline göre Kanunun Geçici 17. maddesi kapsamında teslimde bulunan DİİB sahibi mükellefin iadesini talep edeceği KDV tutarında üst sınır, “ihraç kaydıyla teslim nedeniyle hesaplayıp tahsil edilmeyen KDV tutarından, bu malların üretimi için yurtiçi ve yurtdışından KDV

ödemeksizin temin ettiği mallar nedeniyle ödenmeyen KDV tutarı düşüldükten sonra kalan tutar” olarak uygulanmaktaydı.

Bu itibarla, Tebliğin değişiklik yapılmadan önceki ilk haline getirilmesi gerekmektedir.

ii) Benzer bir durum, KDV Genel Tebliği'nin IV-A-1.5. bölümünde de tekrarlanmıştır. Bu bölümde, DİİB Sahibi Mükellefin İhraç Kaydıyla Tesliminde İade Edilecek KDV için;

“(Yürürlük 15.02.2017) DİİB kapsamında KDV ödemeksizin yurtiçi ve yurtdışından satın aldığı girdileri kullanarak ürettiği malı 3065 sayılı Kanunun (11/1-c) maddesi kapsamında ihraç kayıtlı olarak teslim eden bir mükellefin iade alacağı KDV tutarı, ihraç kayıtlı teslim bedeli ile DİİB kapsamında aldığı girdilerin bedeli arasındaki farka genel vergi oranı uygulanmak suretiyle bulunacak tutarı aşamaz.

Eşdeğer eşya uygulaması nedeniyle KDV ödeyerek satın aldığı girdileri kullanarak vücuda getirdiği ürünü ihraç eden ve bunun karşılığında da DİİB kapsamında KDV ödemeyerek söz konusu girdi veya eşdeğer eşyasını temin etme hakkı kazanan mükellefin KDV ödeyerek satın aldığı girdilere ilişkin KDV'yi, başlangıçta iade olarak talep etmesi mümkün değildir. İade edilecek KDV'nin hesabı, eşdeğer eşya uygulaması nedeniyle DİİB kapsamında KDV ödemeksizin girdi temininden sonra yapılır. Bu durumda iade edilecek KDV tutarı, ihracat bedeli ile DİİB kapsamında KDV ödemeksizin yurtiçi ve yurtdışından temin edilen girdilerin bedeli arasındaki farka genel vergi oranı uygulanmak suretiyle bulunacak tutarı aşamaz.” hükümlerine yer verilmektedir.

Burada da KDV iadesi için uygulanacak üst sınırın belirlenmesinde, Tebliğin yukarıda belirtilen bölümlerindeki bedel yerine, üreticinin “hesaplayıp tahsil etmediği KDV tutarından DİİB'li alışlar nedeniyle ödenmeyen KDV'nin mahsubuyla” bulunacak sonuca itibar edilmesi sağlanmalıdır.

2- Dahilde İşleme Rejimi Kapsamında İhraç Edilecek Malların Üretiminde Eşdeğer Eşya Kullanımı Halinde KDV İadesinin Alınmasında, İade Talepleri DİİB'in Kapanması Şartına Bağlanmıştır

Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ihraç edilecek

malların üretiminde eşdeğer eşya kullanımı halinde KDV iadesinin alınmasında da gecikmeler yaşanmaktadır. Aylık dönemler halinde KDV beyannamesi ile beyan edilen DİİB Kapsamında İhraç Kayıtlı Satışlara ilişkin hak edilen KDV iade tutarı “Dahilde İşleme İzin Belgesinin kapatılmasına” bağlı olarak gecikmelere neden olmaktadır. Bu gecikmelerin önüne geçmek için, Dahilde İşleme İzin Belgesinin kapatılmasını beklemeden Kanunun 11/1-c bendindeki şartların gerçekleşmesi halinde iadenin alınması imkanı getirilmelidir.

Bilindiği üzere 26.04.2014 tarihinde 28983 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve yürürlüğe giren KDV Genel Uygulama Tebliğinin İstisnalar başlıklı “II/A-9.4 Uygulama Kapsamında Teslim Edilebilecek Mallar” bölümünün altıncı paragrafında;

“Dahilde işleme rejimi kapsamında alınan maddelerin, işlendikten sonra elde edilen mamul mal içerisinde ihraç edilmesi esastır. Önceden satın alınan maddeler kullanılmak suretiyle vücuda getirilen ve söz konusu rejim kapsamında ihraç edilen malların bünyesine giren maddelerin (eş değer eşya) belge kapsamında olsa dahi sonradan belge sahiplerine tesliminde veya ithalinde KDV tahsil edilmeksizin işlem yapılması mümkündür. Ancak bu uygulama kapsamında DİİB sahibi mükellefin veya ihracatçının iade talebi DİİB kapatılmadan yerine getirilmez.” denilmektedir.

Çikolata ve Şekerli Mamuller Sektöründe dahilde işleme izin belgelerinin (DİİB) süresi minimum 1 yıl olmaktadır. 1 yıllık sürenin sonunda da ilgili belgenin kapatılması ise en az 6 ay-1 yıllık zamanda gerçekleşmektedir. Dolayısıyla DİİB'in açılması, taahhütlerin tamamlandıktan sonra belgenin kapanması minimum 2 yıl gibi ihracatçı açısından çok uzun bir zamana tekabül etmektedir. Bu zaman zarfında eşdeğer eşya kapsamında ihracatı gerçekleşen mamulün bünyesine giren hammaddenin alımında yüklenilen KDV'nin iade talebi, yukarıda belirtilen Tebliğ hükmü uyarınca, yapılamamaktadır.

Sonuç olarak;

İhracatta yüklenilen KDV'nin DİİB kapanmadan iade edilmemesi sebebiyle, imalatçı ihracatçı olan şirketlerimiz ve bu durumdaki sektör firmaları

Üçüncü bölüm:

A. Devreden KDV Yıllar İtibarıyla Sürekli Artmakta ve Bu Durum Firmalar Üzerinde Büyük Bir Finansman Yükü Oluşturmaktadır

üzerinde, iade alınamayan KDV tutarları sebebiyle, ciddi bir finansman yükü oluşmuş durumdadır. Tebliğin yukarıda belirtilen bölümünden “DİİB kapatılmadan yerine getirilmez” şartının, finansman yükünün azaltılarak ihracatçıya destek olunması açısından, kaldırılması faydalı olacaktır.

Diğer bir alternatif olarak “İhracatta lokomotif durumda olan, mavi hat statüsü sahibi (A sınıfı OKS belge sahibi) lider imalatçı-ihracatçı firmaların KDV iade taleplerinde yukarıdaki şartın aranmaması şeklinde yeni bir düzenleme getirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Benzer bir sorun, KDV Genel Uygulama Tebliğinin Dahilde İşleme ve Geçici Kabul Rejimleri Kapsamında İhraç Edilecek Malların Üretiminde Kullanılan Girdilerin Temininde Tecil-Terkin Uygulaması başlığını taşıyan II-A.9.1 bölümünün 5. paragrafında da yaşanmaktadır. Bu bölümde yer verilen,

“Dahilde işleme izin belgesi (DİİB) sahibi mükelleflerin, 3065 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesi kapsamında temin ettiği malları kullanarak ürettiği malların DİİB sahibi alıcılara 3065 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesi kapsamında teslimi mümkündür. Ancak, bu kapsamda teslim edilen malların diğer DİİB'nin girdisi mahiyetinde olması ve her bir DİİB'nin dahilde işleme mevzuatına uygun olarak kapatılması gerekir.”

hükmü, bizce esasen KDV iadesinin bir şartı olmaktan öte bu konudaki mevcut durumun açıklaması şeklindedir. Ancak uygulamada iade sürecinde bu ifadeler ileri sürülerek, iadeler yapılmamakta veya geciktirilmektedir. Bu sorunun da çözülmesi, mükellefleri rahatlatacaktır.

Bütün Mükellefleri İlgilendiren Genel KDV Sorunları ve Öneriler

Genel bir sorun olmakla beraber, salt gıda sektörü açısından bakıldığında bile, söz gelimi süt ürünleri sektörü açısından örnekleyerek anlatacak olduğumuzda; sektörün süt dışındaki, genel üretim giderleri, lojistik, ambalaj gibi süreçlerinde KDV yüklenimlerinin tamamına yakınının KDV oranı %18 olmakta ve buna karşılık indirimli oran ve/veya istisnalar nedeniyle tahsil edilen KDV tutarı, üstlenilen KDV yükünü giderecek seviyelere çıkamamaktadır.

Bu durum, açıktır ki, işletmelerimize çok büyük finansman yükü yüklemektedir. İndirimli orana tabi işlemler nedeniyle iade taleplerinde iade talep listesine dahil edilen bir kısım yüklenilen KDV tutarlarının çeşitli nedenlerle iade dışında tutulduğu da dikkate alındığında, devreden KDV rakamları büyümektedir.

Bu kapsamda firmalar açısından büyük finansman yükü oluşturan devreden KDV tutarlarının yasal bir düzenlemeyle ve belli sınırlamalar çerçevesinde mükellefe iadesinin sağlanması veya alınacak diğer KDV iade türleri için teminat olarak kabul edilmesi sanayicilerin finansman yükünü azaltacaktır.

Katma Değer Vergisi, yayılı bir işlem (muamele) vergisi olma özelliği gereği, mal veya hizmetin üretim ya da ithalinden tüketiciye intikaline kadar olan her aşamada hesaplanan vergi tutarından, o mal veya hizmetin tedarikinde ödenen verginin düşülmesi esasına dayanarak uygulanır. İndirim sistemi adı verilen bu model, malın el değiştirdiği her aşamada katma değer yaratılması durumunda uygulanmaktadır. Mal veya hizmetin en son aşamada; yani, tüketim aşamasında indirim sistemi sona ermekte ve vergi yükü tüketici üzerinde kalmakta ve yerleşmektedir.

Ancak, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 30. maddesinin (c) bendinde sayılan ve madde gerekçesinde de açıklanan zayı olan mallar hakkındaki indirim kısıtlaması, uygulamada ticarî hayatın gerçekleri ile çelişmekte ve indirim mekanizmasının firmalar aleyhine bozularak KDV'nin nihai tüketiciymiş gibi firmalar üzerinde kalmasına yol açmaktadır.

Firmaların faaliyetlerini sürdürürken son kullanma tarihinin dolması, çürüme, bozulma, hatalı üretim, kalite problemleri gibi nedenlere tamamen kontrolleri dışında meydana gelen nedenlerden ötürü katlanmak zorunda kaldıkları imha edilmesi gereken ürünler nedeni ile bir de KDV düzeltmesi yapmak zorunda kalmaları, imha nedeni ile bir nevi cezalandırılmaları sonucunu doğurmaktadır.

Yapılan işin doğası gereği katlanması zaruri olan ve tamamen firmaların kontrolü dışındaki nedenlerden ötürü imha edilmesi gereken ürünler dolayısıyla KDV'nin düzeltilmesi, KDV'nin işleyiş mantığına aykırı olarak firmaları KDV'nin nihai yüklenicisi haline getirmektedir.

113 Seri No'lu KDV Genel Tebliği ile düzenlenen ve KDV Uygulama Genel Tebliğinde de yer alan kullanım süresi geçen

B. İmha Edilen Mallara İlişkin KDV Düzeltmesi Kuralları Ekonomik Gerçeklere Uygun Hale Getirilmelidir

C.
Grup Şirketlerinin KDV
Beyanlarını Konsolide Etme
İmkânı Veren Grup Vergilemesi
Uygulaması Getirilmelidir

veya kullanılamayacak hale gelen mallara ilişkin yüklenilen KDV'nin düzeltilmesi, Katma Değer Vergisinde vergilendirme sisteminin mantığına ve indirim mekanizmasına aykırı bir düzenlemedir. Ticari hayat ile çelişen bu haksız uygulamanın düzeltilmesi Türkiye'de faaliyette bulunan/faaliyette bulunmayı düşünen işletmeleri olumlu etkileyecek ve KDV'nin mantığı ile uyuşmayan haksız bir uygulamanın düzeltilmesini sağlayacaktır.

Vergi Usul Kanunu'nun 278. maddesine dayalı takdir komisyonu uygulamasının hızlı tüketim malları sektöründe uygulanmasının fiili imkansızlığının ortaya konması; birincil veya ikincil mevzuatta bu sorunu gidermeye yönelik ikincil araçların (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan izin almış Atık Şirketlerinin teslim alma tutanakları vb.) dizayn edilmesi uygulamanın düzenlenmesine yardımcı olacaktır.

60 No'lu KDV Sirkülerindeki fire tanımı satış anına kadar kısım ile sınırlandırılmış olup, satıştan sonra raftan geri dönen ve aslında geri dönüş oranına göre fiyatlaması baştan yapılan geri dönüş ürünlerinin de (çabuk bozulan tüketim maddelerinde büyük sorun oluşturmaktadır) zayi mal olarak değil, fire olarak kabul edilerek KDV düzeltmesi yapılmaması sağlanmalıdır.

Aynı gruba bağlı birden fazla mükellefin grup oluşturmasına ve grup adına KDV ile ilgili yükümlülüklerin tek elden yürütülmesine yönelik bir düzenleme mevcut KDV sistemimizde yer almamaktadır.

"Finansal, ekonomik ve/veya organizasyonel" olarak birbiriyle ilişkili tüzel kişilerin KDV yönünden bir grup oluşturması ve konsolide tek bir KDV beyannamesi vermesi uygulamasının örnekleri Almanya, Belçika, Hollanda, İngiltere ve Singapur gibi ülkelerde görülmektedir.

7014 sayılı Kanun tasarısında olmasına rağmen yasalaşmayan düzenlemeye göre, kurumlar vergisi mükellefleri, en az yüzde 50 ortağı olduğu kurumlar vergisi mükellefleriyle birlikte bir "Grup KDV Mükellefiyeti" tesis ettirebilecekler; bu uygulama sayesinde aynı gruba bağlı birden fazla şirketin tek bir KDV beyannamesi vermesi mümkün hale gelecek ve bu suretle grup şirketleri KDV'lerini konsolide ederek gruba dahil şirketlerin bir kısmı KDV öderken diğer kısmı ise KDV devretmemiş olacaklardır. Konsolide beyana imkan veren böyle bir modelin hayata geçirilmesine ihtiyaç bulunduğu ve uygulamanın devreden KDV finansmanından kaynaklanan yükü hafifletmeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KDV Kanununun 30. maddesi indirilemeyecek KDV'leri düzenlemektedir. (b) bendi hükmü aşağıdaki şekildedir:

b) Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere işletmelere ait binek otomobillerinin alış vesikalarında gösterilen katma değer vergisi,

Bizce yukarıdaki 30. maddenin (b) bendi, tamamen yürürlükten kaldırılmalıdır.

1- KDV İadesi Alan İşletmelerde Özel Esasların Uygulamasına İlişkin Sorunlar Çözölmelidir

Vergi İdaresi, özel esaslar uygulaması ile; iade edilecek KDV tutarının gerçek olup olmadığının tespit edilmesi suretiyle, Hazine'ye intikal etmemiş ve/veya hayali olarak oluşturulmuş, gerçek bir yüklenime dayanmayan tutarların KDV iadesi adı altında yersiz olarak iadesini önlemeyi amaçlamaktadır.

Prensip olarak, hiç yüklenilmediği halde sahte belge veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belgeye dayalı olarak indirim hesaplarına alınan ve indirim yoluyla giderilemediği için de iadesi talep edilen KDV olarak gösterilen tutarların iadesinin önlenmek istenmesi son derece normaldir. Ancak, bu uygulamanın ticari hayatı etkilemeyecek bir şekilde yapılması gerekir. Oysa mevcut özel esaslar uygulaması, vergiye uyumlu dürüst mükellefi mağdur eden bir yapıya sahiptir.

Bir mükellefin özel esaslar kapsamına alınması, vergi idaresi nezdindeki işlerini aksatmasının yanı sıra, ticari hayatını da olumsuz etkilemektedir. En basitinden, vergi idaresinin kendilerine de yaptırımlar ve engellemeler uygulaması ihtimali ortaya çıkacağından, alıcılar özel esaslarda olan mükelleflerden mal almaktan kaçınmaya başlamakta ve böylece serbest piyasada rekabet esasına dayalı işleyiş, kamu müdahalesiyle bozulmaktadır.

Diğer taraftan, özel esaslar KDV iadesi alan mükelleflerde de ciddi sorunlara neden olmaktadır. Özel esaslara alınan mükellefler bu işleme karşı dava açtığında, davaların tamamına yakınının (sahte fatura düzenleyenler hariç) mükelleflerce kazanılarak özel esaslardan çıkarılmaları yönünde kararlar alınmakta olduğu da düşünülürse, her iki taraf açısından bir maliyet ve zaman kaybına neden olan gereksiz ve piyasa ekonomisinin işleyişini bozucu vergi tedbirlerine başvurmaktan kaçınılmalıdır.

D.
İşletmelerin Aktifine Kayıtlı
Binek Otomobilleri İçin
Yüklenilen KDV İndirim
Konusu Yapılabilmelidir

E.
Çözüm Bekleyen
Uygulama Sorunları

Mevcut uygulamada özel esaslara alınmak kolay, çıkmak çok zordur. Oysa, bunun tam tersi olması ve özel esaslara alınmanın fevkalade bir ihtimal haline getirilmesi gereklidir. Çünkü bu uygulamalar, mükellefler açısından çok ağır ticari ve mali sonuçlar doğurmaktadır.

2- İkinci Derece Alt Firma Kontrollerinin, Bunlar Üzerinde Hiçbir Etkisi ve Dahli Olamayan Dürüst Mükelleflerin KDV İadesini Engellemesine İzin Verilmemelidir

KDV iadesi taleplerinde İdare tarafından, birinci derece alt firma ile ikinci derece alt firmaların KDV beyanlarının uyumsuzluğu sorgulanmaktadır. Normal koşullarda KDV Genel Uygulama Tebliğine göre özel esaslara tabi olmayı gerektirir bir olumsuzluk olmadığında, bu seviyelerdeki kontrollerin iade sürecini de etkilememesi gerekir.

Oysa uygulamada, iade talep eden mükellefin ikinci derece alt firmalar nezdindeki eksik beyan, Ba-Bs olumsuzlukları gibi sorunlar nedeniyle de iade alacağını tahsil edememesine veya iadenin gecikmesine sebebiyet veren taleplerle karşılaşmaktadır. İadesini almaya çalışan ve alt seviye firmalar üzerinde herhangi bir kontrolü olmayan dürüst mükelleflerin, kendi iş ve işlemlerinin ağırlığı ve iade süreçlerinin karmaşıklığı altında fazlasıyla ezilirken, bir de alt firmaların eksikliklerini gidermeye çalışmaları fiilen mümkün olamamaktadır. Bu nedenle, bu segmentin risk analiz raporlarından çıkarılması veya en azından ikinci derece alt firmalarla ilgili olumsuzlukların iade talep eden mükellef tarafından giderilmesinin istenmemesi sağlanmalıdır.

3- Cari Hesap Mahsuplaşma İşleminin Kabul Edilmemesi Sorunu Devam Etmektedir

Hazine ve Maliye Bakanlığı KDV Genel Uygulama Tebliğindeki düzenlemesiyle vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğunun yemin hariç her türlü delille ispatlanmasının mümkün olduğunu belirlemiştir.

Ticari hayatın olağan akışı içerisinde özellikle karşılıklı ticari ilişkinin olduğu durumlarda dönem içerisinde karşılıklı olarak düzenlenen faturalar yoluyla cari hesaplardan mahsuben yapılan ödemelerin/ kapatmaların netleştirilmesi gerekmektedir. Cari hesaba mahsuben yapılan ödemelerde bu işlemler

Vergi Daireleri tarafından ödeme aracı olarak kabul edilmemektedir.

Alacaklı olduğunuz firmaya ödeme yapılmasının beklenmesi uygulamasından vazgeçilmesi ve faturanın cari hesap mahsuplaşması yoluyla ödenmesi işleminin kabul edilmesi gerekir. Cari hesap mahsuplaşması şeklinde yapılan ödemelerde bu işlemlerin ödeme aracı olarak kabul edilmesi ve bu işlemlerin ödeme dekontu olmaması sebebiyle sistem tarafından reddinin önüne geçilmesi, acil bir iyileştirme talebimizdir.

Ayrıca ticari hayatın olağan akışı içinde her türlü harcamanın banka veya çek vasıtası ile ödenmesi mümkün değildir. Örneğin, kargo şirketlerine yapılan çok küçük ödemeler, bazı küçük meblağlı yemek, kırtasiye, nakliye ödemelerinde kasa tediye/tahsil makbuzlarının da tevsik edici belge olarak kabul edilmesi gerekir. Bu kapsamda bedeli 100 TL'nin altındaki mal ve hizmet alımları için banka veya çekle ödeme şartı aranmamalıdır. Bu kapsamda KDV Genel Uygulama Tebliğinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiği kanısındayız.

4- Teminat Mektuplarının Çözüm Süreci Kolaylaştırılmalı ve Hızlandırılmalıdır

Teminat mektuplarının çözümü için YMM rapor sürecinin tamamlanmasını beklemeksizin, ilk eksiklik yazısı cevabı sonrası veya YMM raporunun Vergi Dairesine tesliminden hemen sonra çözülmesi çok yararlı olacaktır.

5- Ödeme Belgelerinin İbrazi Taleplerinden Vazgeçilmelidir

İşletmelerin üzerinde önemli ölçüde finansal yük olan KDV'nin iadesi amaçlı YMM raporu ilgili Vergi Dairesine ibraz edildikten sonra, KDV iade sürecinde Vergi Dairesi tarafından YMM raporunda belirtilen işlemlerle ilgili ödeme belgesi ile işlemin doğruluğunun tevsiki için banka onaylı ödeme dekont fotokopileri veya banka ekstrelerinin yine banka onaylı örneklerinin ibrazı aranmaktadır.

KDV iadesinin doğruluğunu onaylayan YMM'nin ödeme belgesine gerek kalmadan ödemelerin banka üzerinden veya çek ile yapıldığını, işlemin doğruluğunun onaylanmasına yönelik olarak örneğin faturalar ve karşılığı ödeme bilgilerinin yer aldığı listelerin YMM tarafından onaylı örneklerinin ibrazının yeterli görülerek,

evrak yükü ve belgelerin bankadan temini kapsamındaki bürokratik uygulamanın tekrar düzenlenmesi gerektiği kanısındayız.

6- Analiz Raporu Çalışmalarının Birden Fazla Defa Tekrarlanması Sorun Olmaktadır

Risk Analiz Raporlarının sistemden sadece bir kere çekilmesi ve bu raporlar cevapladıktan sonra yeniden rapor çekilmemesi talep edilmektedir.

SONUÇ

Cumhurbaşkanlığı'nın 5189 sayılı kararıyla 14.02.2022 tarihinde yürürlüğe giren Katma Değer Vergisi Oranlarında yapılan değişiklikle % 8 olan Temel Gıda Ürünlerinde KDV oranı %1'e indirilmiştir. Yapılan değişiklik sonrası Gıda ve İçecek Sanayi sektöründe mevcut ve olası sorunların bir kısmı giderilmiştir. Ancak alınan bu önlemlerin gıda sektörünün bütün sorunlarını tam olarak gündem dışına çıkardığı söylenemez. Bu itibarla, raporumuzun önceki bölümlerinde detaylandırdığımız üzere,

1- Gıda sektöründe, indirimli orandan kaynaklanan nakden KDV iadelerinin cari yıl içerisinde yapılması,

2- ÖTV'ye tabi olan gıda maddelerinde (içecekler) de %1 KDV uygulanması,

3- Yeme-içme hizmeti veren işletmelerin de %1 KDV kapsamına alınması,

4- Gıda fiyatlarının etkin ve sürdürülebilir fiyat indirimlerini sağlayabilecek, yem maliyetlerinin düşürülmesine katkı sağlayacak KDV önlemlerinin alınması,

5- Dahilde işleme rejimini kullanan işletmelerin KDV iade sürecinde yaşadığı sorunların çözümü,

6- Raporda özellikle yer verilen ve gıda sektörüne münhasır olmayan genel KDV sorunları ile ilgili iyileştirici düzenlemelerin hayata geçirilmesi,

hususlarındaki sektör taleplerimizin değerlendirmeye alınması önem arz etmektedir.

Saygılarımızla.

KDV Kanunu ve Uygulamalarına Dair Öneri Raporu

www.tgdf.org.tr

TÜRKİYE GIDA VE İÇECEK SANAYİİ
DERNEKLERİ FEDERASYONU